

Crna Gora kao bogato društvo

18.02.2009

Bez snažnog privrednog razvoja nema društvenog oporavka, sigurnosti pojedinca, pa ni same države. Naš ekonomski prilici karakteristični usporeni privredni rast, nezaposlenost, kolonijalni ugovori, neosnovane subvencije, niskoprofitna proizvodnja, devastacija i rasprodaja prostora, uništenje resursa, rast nelikvidnosti i zaduženosti, rekordni spoljnotrgovinski deficit. Samo visoke stope održivog privrednog rasta omogućavaju stabilan i dugoročan prosperitet.

Zamjenom otuđenog neoliberalnog koncepta održivim tržišno-socijalnim konceptom, preispitivanjem spornih privatizacija, nelegalno stecenog bogatstva, promjenom strukture industrijske proizvodnje, usvajanjem visokoprofitnih proizvoda, ubrzanim razvojem energetskog sektora, ujednačenim regionalnim razvojem, povećanjem konkurentne sposobnosti turizma, podsticanjem pomorske privrede, proizvodnjom zdrave hrane, optimalnom izgradnjom saobraćajne infrastrukture, korištenjem i efikasnom zaštitom prirodnih resursa i prostora, podsticanjem preduzetnicke inicijative kroz osnivanje malih i srednjih preduzeća, moguće je ostvariti visoke stope privrednog rasta.

Sadašnju veliku energetska zavisnost Crne Gore moguće je prevazići u periodu od 4 godine - bez potapanja Tare i Morace, kroz model dokapitalizacije Elektroprivrede (sa zadržavanjem državnog vlasništva do 51 %) sa strateškim investitorom, revitalizacijom prenosne i distributivne mreže, izgradnjom Bloka 2 TE Pljevlja, izgradnjom hidroelektrana na vodotoku Pive, valorizacijom Bileckog jezera i mreže malih hidroelektrana.

Umjesto da izvozimo aluminijumski ingot, betonsko željezo i drvena trupca, koji se zatim preraduju u drugim državama, lako je ostvarljivo da mi u Crnoj Gori pokrenemo njihovu preradu, čime bi se znatno povećao broj malih i srednjih preduzeća, značajno popravio spoljnotrgovinski deficit, kvalitetno punio budžet i postigao dugoročni rast društvenog proizvoda.

Strategija razvoja poljoprivrede treba da se temelji na sljedećim načelima: svo poljoprivredno zemljište treba da bude iskorišteno; struktura poljoprivredne proizvodnje treba da bude optimizirana uvažavanjem regionalnih prednosti i potrebnje za poljoprivredno-prehrambenim proizvodima; poljoprivrednu politiku treba usklađivati sa zajedničkom poljoprivrednom politikom EU; za ukupnjavanje posjeda nije nužno i vlasničko ukupnjavanje; zemljište se ne prodaje nego se daje u koncesiju; subvencijama povećavati efikasnost proizvodnje; poseban, socijalno osjetljiv pristup potreban je starijim poljoprivrednim domaćinstvima.

Revitalizacija i izradnja saobraćajno-transportne infrastrukture neophodna je i jedna je od prioritarnih aktivnosti. Ovom problemu treba pristupiti sistematski i odgovorno, a ne kao što to radi postojeca vlast svih ovih osamnaest godina, manipulirajući ovim najvažnijim razvojnim pitanjem države u dnevno politikantske svrhe i, kao što to sada najavljuje, bez neophodne projektne i finansijske dokumentacije. Neophodno je formirati Komisiju za promociju koridora Bari – Bar – Beograd - Budimpešta i brze saobraćajnice Herceg Novi - Ulcinj, intenzivno pripremati projektnu dokumentaciju, definisati alternativne izvore finansiranja, strateški odrediti Luku Bar kao logistički centar Mediterana, zajedno sa Srbijom i strateškim investitorom revitalizovati željeznički koridor Bar – Beograd – sve u skladu sa sporazumom sa EU i preporukama međunarodnih institucija.

Politika privrednog rasta jeste politika i na kratki i na dugi rok. U kratkom roku, mjerama ekonomske politike, prije svega izgradnjom institucionalne infrastrukture, treba podstaci povećanje proizvodnje u postojećim djelatnostima u kojima postoje neiskorišteni ljudski i privredni kapaciteti.

Cilj politike privrednog rasta za dugi rok jeste stvaranje uslova (fizicke i institucionalne infrastrukture) za nove djelatnosti, koje proizvode vece dodatne vrijednosti i koje su zasnovane na novom znanju, istraÅ¼ivanju i razvoju. Na taj nacin ce se ostvariti kontinuirano i dugorocno mijenjanje strukture privrede, njena uskladenost sa promjenama na globalnom trÅ¼iÅºtu, baziranom na novim tehnologijama, uz potpunu zaÅºtitu Å¼ivotne sredine, cime ce se ostvariti pozitivan rast svih makroekonomskih parametara.

Poreski sistem treba dograditi prema nacelu da poreski obveznici placaju porez prema ekonomskoj snazi i da svi dohoci (od rada, kapitala i imovine) imaju isti poreski tretman. Time ce se proÅºiriti poreska baza, a poresko opterecenje postojećih poreskih obveznika smanjiti.

Fiskalnom decentralizacijom treba povecati udio lokalne samouprave u ukupnim fiskalnim prihodima na više od 20%, a zamjenom komunalnih naknada sa porezima – transparentnost i efikasnost koriÅºtenja ovih izdataka.

BudÅ¼etska potroÅºnja treba da bude uskladen sa politikom kratkorocnih i dugorocnih strukturnih promjena. Udio budÅ¼etske potroÅºnje u bruto domacem proizvodu kontinuirano treba smanjivati.

Sa ovim i mnogim drugim mjerama koje smo svih ovih godina nudili i koje Åºemo predstaviti za vrijeme kampanje, s punom odgovornoÅºcu tvrdimo da ce Crna Gora za vrijeme mog mandata ostvariti znacajan rast druÅºtvenog proizvoda, smanjiti socijalne razlike i povecati kupovnu moc svojih gradana, dobiti budÅ¼et koji je i razvojni i socijalni, uravnoteÅ¼iti spoljnotrgovinsku razmjenu i svesti nezaposlenost i siromaÅºtvo na evropski prosjek.

Prvi i najvaÅ¼niji korak ka privrednom i druÅºtvenom preporodu jeste PROMJENA ove vlasti. U prethodnih 19 godina imali su dovoljno vremena da pokaÅ¼u Åºta znaju i mogu.